

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original article

การจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษาโดยประยุกต์ ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองร่วมกับ แรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการดูแล สุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

ศศิภิตา บุญมี ส.ม.

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

วันรับ:	11 เม.ย. 2565
วันแก้ไข:	4 ต.ค. 2565
วันตอบรับ:	14 ต.ค. 2565

บทคัดย่อ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษาโดยการประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการพัฒนาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กนักเรียน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 67 คน เลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 34 คน และกลุ่มควบคุม 33 คน โดยเปรียบเทียบความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก ก่อนและหลังการทดลอง ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม เครื่องมือวิจัย ได้แก่ กิจกรรมทันตสุขศึกษาโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับกลุ่มทดลอง และแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ repeated one-way ANOVA ซึ่งกำหนดระดับความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัย พบว่า (1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน ภายหลังการได้รับการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษา ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) (2) ภายหลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ส่วนในกลุ่มควบคุม ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน และ (3) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มทดลอง ภายหลังการทดลองและระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน แต่ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากระยะติดตามผลสูงกว่าหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

คำสำคัญ: กิจกรรมทันตสุขศึกษา; การดูแลสุขภาพช่องปาก; นักเรียนชั้นประถมศึกษา

บทนำ

ปัญหาสุขภาพช่องปากเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญที่อาจเป็นจุดเริ่มต้นที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ที่ร้ายแรง ซึ่งผลกระทบของโรคฟันผุในเด็กวัยเรียนนั้น ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็ก เนื่องจากเด็กมีความอยากอาหารน้อยลงหรือเลือกกินมากขึ้น ส่งผลให้เด็กขาดสารอาหารที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโต และเป็นการขัดขวางพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา ซึ่งปัจจัยหรือสาเหตุโรคฟันผุส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก ปัญหาฟันผุในเด็กวัยเรียนนั้นจึงเป็นปัญหาของงานทันตสาธารณสุขระดับประเทศ โดยจากรายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 8 ของสำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข⁽¹⁾ พบว่า ค่าความชุกของโรคฟันผุในเด็กอายุ 5 ปี ร้อยละ 75.6 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 4.5 ซี่/คน และอายุ 12 ปี ร้อยละ 52.0 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 1.4 ซี่/คนตามลำดับ ซึ่งเป็นแนวโน้มของปัญหาโรคฟันผุในเด็กวัยเรียน ในส่วนพฤติกรรม การแปรงฟันโดยพบว่าร้อยละของการแปรงฟันหลังอาหารกลางวันของเด็กอายุ 12 ปี ลดลงจากร้อยละ 53.9 เป็นร้อยละ 44.7 เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจที่ผ่านมา และพฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมและน้ำหวาน การกินลูกอม และการกินขนมกรุบกรอบ โดยพบว่าเด็กดื่มน้ำอัดลมทุกวันเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 9.6 เป็นร้อยละ 13.4 ทั้งนี้ในการแก้ปัญหาทันตสุขภาพ จึงมีความจำเป็นที่ต้องให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองมากขึ้น ในส่วนของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี⁽²⁾ โดยกลุ่มงานทันตสาธารณสุขจังหวัดชลบุรีได้รายงานสถิติการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากในระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ Health Data Center จังหวัดชลบุรี ไว้ว่าในปี พ.ศ. 2560-2562 เด็กที่มีอายุ 9 ปี พบแนวโน้มเด็กมีฟันผุในฟันแท้เพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 35.64 ร้อยละ 37.82 และร้อยละ 39.77 ซึ่งเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยพบว่า สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรม การบริโภคน้ำอัดลม ลูกอม ขนมกรุบกรอบ และพฤติกรรม

การแปรงฟันที่ไม่ถูกวิธี และจากการสำรวจการเข้าถึงระบบบริการทันตกรรมในเด็กอายุ 6-12 ปี ของจังหวัดชลบุรี มีเด็กเข้ารับบริการทันตกรรมในปี พ.ศ. 2562 ร้อยละ 55.52 ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2561 เข้ารับบริการทันตกรรมร้อยละ 60.68 และเมื่อพิจารณาแยกรายอำเภอ พบว่าอำเภอที่มีร้อยละเด็กกลุ่มอายุ 9 ปีมีฟันผุในฟันแท้มากที่สุด ได้แก่ อำเภอหนองใหญ่ อำเภอเกาะจันทร์ อำเภอบ่อทอง และอำเภอนนทบุรี ตามลำดับ ดังนั้น การให้สุขศึกษาในเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากในกลุ่มเด็กวัยเรียนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ การให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่องปากและการส่งเสริมพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปาก โดยเฉพาะเรื่องประสิทธิภาพของกิจกรรมการแปรงฟัน การส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากและพฤติกรรม การบริโภคที่ดี จึงควรหาวิธีการที่พัฒนา กิจกรรมที่สามารถทำให้เด็กวัยเรียนสามารถตั้งศักยภาพของตนเองในการดูแลสุขภาพช่องปากที่ดีได้ด้วยตนเอง โดยมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการดูแลสุขภาพช่องปาก ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการแสดงออกต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากนั้น โดยทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง⁽³⁾ (Self-efficacy Theory) มีความเหมาะสมที่นำมาประยุกต์ใช้ โดยประสิทธิภาพของการแสดงออก จะขึ้นกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในสภาวะการณ์นั้นๆ นั่นเอง และการนำทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรม เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การให้การสนับสนุนมีรูปแบบเป็นการกระทำหรือพฤติกรรมและการสนับสนุนส่งผลสัมฤทธิ์ทางบวกกับบุคคลทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่ยั่งยืน นักเรียนที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม⁽⁴⁾ ในด้านความช่วยเหลือของคุณครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียน ทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านวัตถุดิบของ และด้านจิตใจหรือคำพูด เป็นการสร้างเสริมพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่ดีมากยิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีการรับรู้ความสามารถ

ของตนเองร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นกลุ่มวัยที่พบปัญหาในเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก และสอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551⁽⁵⁾ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ในสาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค ได้กำหนดตัวชี้วัดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไว้ว่านักเรียนต้องสามารถอธิบาย การแสดงการแปรงฟันให้สะอาดอย่างถูกวิธี และการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายได้ตามคำแนะนำ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันโรคฟันผุในเด็กวัยเรียน และส่งเสริมพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้อง ตลอดจนเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้วางแผนจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป วัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปาก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี

วิธีการศึกษา

เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi-control research) แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง (pre-test) หลังการทดลอง (post-test) และติดตามผลในกลุ่มทดลองภายหลังการได้รับการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษา (follow up) 4 สัปดาห์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ของโรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม ตำบลท่าข้าม อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เข้าในกลุ่มทดลอง ห้องเรียนที่ 1 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 34 คน และกลุ่ม

ควบคุม ห้องเรียนที่ 2 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 33 คน รวมทั้งสิ้น 67 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกเข้ากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม ตำบลท่าข้าม อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี และเกณฑ์ในการคัดออกจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ที่ลาออกหรือถูกพักการเรียน ซึ่งการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษานี้ เป็นการจัดกิจกรรมโดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อเป็นการป้องกันผู้วิจัยไม่ได้แจ้งทางคณะครูและนักเรียน ว่ากลุ่มใดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มใดเป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทยตลอดจนพื้นที่จังหวัดชลบุรี ได้ทวีความรุนแรงและยังมีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงความรุนแรงของโรค จึงได้ปรับรูปแบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นรูปแบบออนไลน์ โดยผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และสอดคล้องกับมาตรการของทางโรงเรียนที่มีการจัดการการสอนรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการในการควบคุมและป้องกันโรคอย่างมีประสิทธิภาพ ทางโรงเรียนได้อนุญาตให้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ application Line ในการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษา และได้ใช้แบบฟอร์มออนไลน์ Google Form ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง (ตารางที่ 1) ประกอบด้วยกิจกรรมทันตสุขศึกษา ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy Theory) ของ Bandura A⁽³⁾ และทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมของ House JS⁽⁴⁾ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษา โดยผู้วิจัยเป็นผู้ให้ความรู้

ตารางที่ 1 รายละเอียดกิจกรรมทันตศึกษาที่สอดคล้องกับทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้
1. “ฟ. ฟัน นำรู้”	1. บอกลักษณะโครงสร้างรูปร่างและหน้าที่ของฟันได้ 2. บอกสาเหตุ อาการ และวิธีการป้องกันโรคฟันผุได้	1. ฟันและโครงสร้างฟัน 2. สาเหตุ อาการ และวิธีการป้องกันโรคฟันผุ	- การสร้างประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ การให้ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างฟันและโรคฟันผุ เพื่อให้นักเรียนตั้งเป้าหมายของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Self-efficacy Theory) - แรงสนับสนุนทางด้านอารมณ์ เพื่อแสดงความห่วงใย เห็นอกเห็นใจในเรื่องการดูแลสุขภาพช่องปาก (Social support)
2. “ อ.อาหาร บำรุงฟัน ”	1. บอกอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพฟันได้ 2. เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟันได้ 3. บอกอาหารที่ทำลายสุขภาพฟันได้ 4. หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารที่ทำลายฟันได้	1. อาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพฟันและอาหารทำลายสุขภาพฟัน 2. การเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน	- การสร้างประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ ในการตั้งเป้าหมายของการเลือกรับประทานอาหารที่ไม่ทำอันตรายต่อฟัน (Self-efficacy Theory) - แรงสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร โดยครูและผู้ปกครอง มีการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเพื่อกระตุ้นพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพช่องปาก (Social support)
3. “แปรงถูกวิธี ฟันสะอาดจัง”	1. บอกขั้นตอนการแปรงฟันที่ถูกวิธีได้ 2. ฝึกทักษะแปรงฟันได้ถูกวิธี	1. การแปรงฟันที่ถูกวิธีด้วยทฤษฎีและการสาธิต 2. การฝึกปฏิบัติการแปรงฟันอย่างถูกวิธี	- การสร้างประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์การแปรงฟันที่ถูกวิธี การพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - การเห็นประสบการณ์ของผู้อื่น โดยการใช้ตัวแบบ ผู้วิจัยสาธิต การแปรงฟันที่ถูกวิธี - การใช้คำพูดชักจูง ให้กำลังใจและกล่าวชมเชยตามความสำเร็จ (Self-efficacy Theory) - แรงสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร โดยผู้ปกครองมีการกำกับติดตามการแปรงฟันของนักเรียนสม่ำเสมอ (Social support)
4. “แปรงฟันสะอาดดี หรือยัง”	1. สามารถแปรงฟันได้สะอาดและถูกวิธี	1. การแปรงฟันที่ถูกวิธีโดยการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง 2. การย้อมสีฟัน	- การสร้างประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ การฝึกทักษะด้านการแปรงฟันที่ถูกวิธี (Self-efficacy Theory) - ด้านการสะท้อนความคิดหรือการสนับสนุนให้ประเมินช่องปากของตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้อง (Social support)
5. “ตรวจฟันเองได้ง่ายจัง”	1. สามารถตรวจฟันได้ด้วยตนเอง	1. การตรวจฟันด้วยตนเอง	- การสร้างประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ การฝึกทักษะด้านการตรวจฟันด้วยตนเอง (Self-Efficacy Theory) - ด้านการสะท้อนความคิดหรือการสนับสนุนให้สำรวจและประเมินช่องปากของตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้อง (Social support)
6. “ไปพบหมอ ฟันเมื่อไหร่ดี”	1.สามารถบอกอาการผิดปกติของฟันที่ต้องไปพบทันตแพทย์ได้	1. การพบทันตแพทย์ปีละ 2 ครั้ง หรือเมื่อมีอาการผิดปกติ	- การใช้ตัวแบบที่อยู่ในกลุ่มโดยให้นักเรียนถ่ายทอดประสบการณ์ที่เคยไปพบทันตแพทย์ - การใช้คำพูดชักจูง ให้กำลังใจด้วยคำพูด และกล่าวชมเชยนักเรียนตามความสำเร็จ (Self-efficacy Theory) - ด้านอารมณ์ การแสดงออกถึงความห่วงใย เห็นอกเห็นใจเพื่อนักเรียนเข้าถึงการรับบริการทันตกรรม (Social support)

แก่นักเรียน ระยะเวลาทั้งหมด 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 กิจกรรม กิจกรรมละ 50 นาทีโดยมีการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพ รวมทั้ง 6 กิจกรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก และแบบสอบถามพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก โดยผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.82

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและลักษณะพื้นฐานของตัวแปร วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพ ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติ Independent samples t-test ภายในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยสถิติ ด้วยสถิติ paired samples t-test หลังการทดลองและระยะติดตามผล ภายในกลุ่มทดลอง หลังการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพ ด้วยสถิติ repeated measures ANOVA การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาโครงการวิจัย รหัส G-HS 112/2563 ลงวันที่ 25 เมษายน 2564

ผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มทดลองเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.9 และ 47.1 ตามลำดับ ซึ่งต่างจากกลุ่มควบคุม ที่มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.5 และ 48.5 โดยข้อมูลในกลุ่มทดลอง

และกลุ่มควบคุมนั้นส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงอายุ 8-9 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.6 และ 75.8 ตามลำดับ ส่วนใหญ่บิดาและมารดา ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา และใน 6 เดือนที่ผ่านมา พบว่าไม่เคยได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากคิดเป็น ร้อยละ 79.4 และ 69.7ตามลำดับ และนักเรียนส่วนใหญ่ นำเงินมาโรงเรียน วันละ 30-50 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.8 และ 69.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า

1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ภายหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ส่วนในกลุ่มควบคุม ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน

3) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองและระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน แต่ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากระยะติดตามผลสูงกว่าหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) (ตารางที่ 3)

วิจารณ์

ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก พบว่า ภายหลังจากจัดกิจกรรมทันตสุขภาพ กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมทันตสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพและสูงขึ้นกว่า

ตารางที่ 2 ความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากก่อนและหลังการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษา ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับ	n	Mean	SD	t	df	p-value
การดูแลสุขภาพช่องปาก						
ก่อนการทดลอง						
กลุ่มทดลอง	34	11.88	1.320	-0.603	65	0.549
กลุ่มควบคุม	33	12.09	1.508			
หลังการทดลอง						
กลุ่มทดลอง	34	12.82	1.696	3.472	65	<0.001*
กลุ่มควบคุม	33	10.64	3.210			
ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรม						
การดูแลสุขภาพช่องปาก						
ก่อนการทดลอง						
กลุ่มทดลอง	34	75.29	13.655	0.086	65	0.932
กลุ่มควบคุม	33	75.00	14.453			
หลังการทดลอง						
กลุ่มทดลอง	34	98.88	7.104	11.025	65	<0.001*
กลุ่มควบคุม	33	75.06	10.332			

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล

กลุ่มทดลอง	n	Mean	SD	F	P
ก่อนการทดลอง	34	75.29	13.655	-8.009	<0.001*
หลังการทดลอง	34	98.88	7.104		
หลังการทดลอง	34	98.88	7.104	-4.286	<0.001*
ระยะติดตามผล	34	100.44	6.335		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นถึงการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษามีผลต่อการเพิ่มค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนความรู้ ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วม และเนื้อหาสาระมีความครอบคลุมในเรื่องของการดูแลสุขภาพช่องปาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ บุญเฉลียว⁽⁶⁾ ที่ศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพ

ช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เรื่องทันตสุขภาพสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลงานวิจัยของกิตติศักดิ์ วาทยไธธา และศิริวิไลซ์ วรรณรัตน์⁽⁷⁾ จากการศึกษาภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพช่องปากโดย

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (self-efficacy theory) ของนักเรียนอายุ 12 ปี เขตพื้นที่อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร ในกลุ่มทดลอง พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และสูงกว่ากลุ่มควบคุม

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก ในเรื่องของพฤติกรรมการบริโภค พบว่าภายหลังการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพ กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมทันตสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการบริโภคเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพ และสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพในครั้งนี้ ได้มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน และหลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารที่ทำลายฟันได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในเรื่องการสร้างประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในการให้กลุ่มทดลองตั้งเป้าหมายของการเลือกรับประทานอาหารที่ไม่ทำอันตรายต่อฟัน และทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม ในเรื่องแรงสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร โดยคุณครูประจำชั้นและผู้ปกครองสามารถให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเพื่อกระตุ้นพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพช่องปาก เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เกิดการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในการเลือกรับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง และได้รับแรงสนับสนุนจากบุคคลรอบข้างที่คอยให้คำแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซิงชัย บัวทอง และคณะ⁽⁸⁾ ศึกษาผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากต่อพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุ และศึกษาปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์หลังแปรงฟันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบางเหียน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการใช้โปรแกรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากต่อพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุ ในด้านการรับรู้ความสามารถตนเองในการป้องกันโรคฟันผุ ด้านความคาดหวังในการป้องกันโรคฟันผุ ด้านการปฏิบัติในการป้องกันโรค

ฟันผุในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมทุกด้านซึ่งรวมถึงด้านพฤติกรรมการบริโภคของนักเรียน การรับประทานผักและผลไม้ การไม่รับประทานอาหารเหนียวติดฟัน แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากมีประสิทธิภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียน และจรสพร ปัสสาคำ และคณะ⁽⁹⁾ ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขภาพที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสำโรง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โดยประยุกต์ทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ พบว่า กลุ่มทดลองภายหลังได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพ มีความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติทางทันตสุขภาพดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มทดลองภายหลังการได้รับโปรแกรมทันตสุขภาพ มีความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติทางทันตสุขภาพดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมสุขภาพที่ประกอบด้วยแรงสนับสนุนทางสังคม การส่งเสริมความรู้ ทักษะคิด และวิธีการปฏิบัติทางทันตสุขภาพที่ถูกต้องมีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของเด็กในวัยเรียนได้

พฤติกรรมการแปรงฟัน พบว่าภายหลังการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพ กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมทันตสุขภาพ มีการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการแปรงฟัน เพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพ และสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้กลุ่มทดลองได้ฝึกทักษะการแปรงฟันโดยผู้วิจัยได้สาธิตการแปรงฟันที่ถูกรูปวิธีโดยใช้สื่อโมเดลฟัน และทำกำบังที่กิจกรรมการแปรงฟันลงในสมุดบันทึกกิจกรรมการแปรงฟันของฉันทน์ และให้ผู้ปกครองลงลายมือชื่อ เพื่อเป็นการกำกับติดตามและเฝ้าสังเกตการแปรงฟันของกลุ่มทดลอง ในกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมการแปรงฟันนี้ ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมโดยให้กลุ่มทดลองได้ทดลองย้อมสีฟันด้วยตนเอง และนับจำนวนฟันที่ย้อมติดสี พร้อมทั้งให้กลุ่มทดลองจัดตารางสีดังกล่าวที่ติดฟันให้สะอาด ซึ่ง

ได้รับความสนใจในกิจกรรมดังกล่าวเป็นอย่างมาก เป็นประสบการณ์ตรงที่กลุ่มทดลองสามารถปฏิบัติได้และเกิดความคาดหวังในผลลัพธ์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของ Bandura A⁽³⁾ ที่กล่าวถึงการสร้างประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จที่ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์การแปรงฟันที่ถูกวิธี การพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเห็นประสบการณ์ของผู้อื่น และสร้างประสบการณ์ของตนเอง และการใช้ตัวแบบ ผู้วิจัยสาธิตการแปรงฟันที่ถูกวิธี การใช้คำพูดชักจูง ให้กำลังใจและกล่าวชมเชยตามความสำเร็จ และทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม House JS⁽⁴⁾ ได้แก่ แรงสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร โดยผู้ปกครองมีการกำกับติดตามการแปรงฟันของนักเรียนสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิศรคณิน⁽¹⁰⁾ พบว่า จากศึกษาผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า หลังการให้โปรแกรมทันตสุขศึกษาความคาดหวังการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับทันตสุขภาพในกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พฤติกรรมตรวจและเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง พบว่าภายหลังการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษา กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมทันตสุขศึกษามีการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมตรวจและเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง เพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษา และสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยการตรวจฟันด้วยตนเองเป็นวิธีการเบื้องต้นที่จะทำให้ทราบว่ากลุ่มทดลองแปรงฟันสะอาดดีหรือยัง มีฟันผุหรือเหงือกอักเสบที่ใด มีสิ่งผิดปกติอะไรในช่องปาก เมื่อตรวจพบว่ามีปัญหาจะได้รับแก้ไข และวิธีหรือขั้นตอนในการตรวจฟันด้วยตนเองนั้นเป็นวิธีการที่ง่าย สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง และกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมนี้ช่วยกลุ่มทดลองรับรู้ความสามารถของตนเองและเกิดความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ

ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง Bandura A⁽³⁾ ในการสร้างประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ การฝึกทักษะด้านการตรวจฟันด้วยตนเอง เกิดการปฏิบัติจริง และทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมของ House JS⁽⁴⁾ ได้แก่ ด้านการสะท้อนความคิดหรือการสนับสนุนให้สำรวจและประเมินช่องปากของตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่ถูกต้อง และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของปาลีรัตน์ วงศ์ฤทธิ์ และคณะ⁽¹¹⁾ ปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองเกิดการรับรู้ความสามารถตนเองด้านทักษะการตรวจฟันด้วยตนเองเพื่อสุขภาพช่องปากดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พฤติกรรมการเข้ารับบริการทันตกรรม พบว่า ภายหลังการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษา กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมทันตสุขศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการเข้ารับบริการทันตกรรม เพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมทันตสุขศึกษา และสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพื่อให้กลุ่มทดลองสามารถบอกอาการผิดปกติของฟันที่ต้องไปพบทันตแพทย์ได้ โดยผู้วิจัยบรรยายความรู้และให้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และให้กลุ่มทดลองได้เล่าประสบการณ์ของตนเองในการไปพบทันตแพทย์ เป็นการฝึกทักษะการเชิญชวนซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง Bandura A⁽³⁾ ในการใช้ตัวแบบที่อยู่ในกลุ่มโดยให้นักเรียนถ่ายทอดประสบการณ์ที่เคยไปพบทันตแพทย์ การใช้คำพูดชักจูง ให้กำลังใจด้วยคำพูด และกล่าวชมเชยนักเรียนตามความสำเร็จ และทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมของ House JS⁽⁴⁾ ในด้านอารมณ์ การแสดงออกถึงความห่วงใย เห็นอกเห็นใจ เพื่อให้เข้าถึงการรับบริการทันตกรรม

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

บุคลากรทันตสาธารณสุขควรนำโปรแกรมที่ใช้ในการ

วิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษา รวมถึงการแก้ไข ปัญหาการดูแลสุขภาพช่องปากในเครือข่ายบริการสุขภาพ ตามความเหมาะสมของบริบทในแต่ละพื้นที่ โดยอาศัย ความร่วมมือทั้งจากชุมชน โรงเรียน และสถานบริการของรัฐ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยผลการจัดกิจกรรมทันตสุขภาพ โดยประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ความสามารถของตนเองร่วมกับ แรงสนับสนุนทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กแต่ละช่วงวัย เช่น เด็กก่อนวัยเรียน เด็กระดับประถมศึกษา เพื่อศึกษาประสิทธิผลสูงสุดของ กิจกรรมทันตสุขภาพว่าเหมาะสมกับเด็กช่วงวัยใด เนื่องจากแต่ละช่วงวัยมีความแตกต่างกันในการเรียนรู้ เพื่อนำกิจกรรมทันตสุขภาพไปประยุกต์ใช้ได้อย่าง เหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้เพราะได้รับความ อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นอย่างดีจากที่ ร.ต.รังสฤษดิ์ ศรีสวัสดิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม ตำบลท่าข้าม อำเภอนนทบุรี จังหวัดชลบุรี คณะครูและ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนท่าข้ามพิทยาคม ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณจากศาสตราจารย์ ดร.เอมอชฌา วัฒนบูรานนท์ ศาสตราจารย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์ ดร.นิภา มหารัชพงศ์ รองคณบดีฝ่ายบริหารและพัฒนากองคกรและรักษาการแทน หัวหน้าภาควิชาสุขศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ให้คำปรึกษา รวมทั้งชี้แนะแนวทาง อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. รายงานผลการสำรวจ สภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 8 ประเทศไทย พ.ศ. 2560. กรุงเทพมหานคร: องค์การสงเคราะห์-ทหารผ่านศึก; 2560.
2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี. ผลการสำรวจรายงาน สุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียน [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 20 ส.ค. 2564]. แหล่งข้อมูลhttps://cbi.hdc.moph.go.th/hdc/main/index_pk.php
3. Bandura A. Self-efficacy: toward a unifying of behavior change psychological. New York: Holt, Rincchart and Winson; 1977.
4. House JS. The association of social relationship and activities with mortality: community health study. American Journal Epidemiology 1981;3(7):25-30.
5. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย: 2555.
6. ณรงค์ศักดิ์ บุญเฉลียว. ผลของโปรแกรมทันตสุขภาพต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า 2558;27:17-27.
7. กิตติศักดิ์ วาทยโธธา, ศิวีไลซ์ วรรณนวิจิตร. ประสิทธิภาพของ โปรแกรมการส่งเสริมสุขภาพช่องปากต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนอายุ 12 ปี เขตพื้นที่อำเภอ-โกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารเชียงใหม่ทันตสาร 2561;40(1):81-96.
8. ชิงชัย บัวทอง, ยินดี พรหมศิริไพบุลย์, อัจริยา วัชรวิวัฒน์. ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากต่อพฤติกรรม ป้องกันโรคฟันผุ และศึกษาปริมาณแผ่นคราบจุลินทรีย์หลัง แปรงฟันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านบางเหียน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่. วารสารการ-พัฒนาสุขภาพชุมชน 2558;3(2):293-306.

9. จรสพร ปัสสาคำ, ณัฐกฤตา ศิริโสภณ, สมคิด ปรามภักย์. ประสิทธิผลของโปรแกรมทันตสุขศึกษาที่มีผลต่อพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านลำโรง อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์. วารสารวิชาการ-สถาบันการพลศึกษา 2557;8(2),17-31.
10. วริศรา คงน้อม. การจัดการกรรมส่งเสริมสุขภาพฟันเพื่อป้องกันฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จะเขียงเทรา [วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2563.
11. ปาลีรัตน์ วงศ์ฤทธิ, บุษราคัม สุภาพบุรุษ, เนตรชนก เจริญรัตน์. ปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนท่าศาลา อำเภوتاศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารการพัฒนารวมชนและคุณภาพชีวิต 2562;7(3):317-27.

Abstract: Dental Health Education Activity Management by Applying Self-Efficacy Theory with Social Support on Oral Health Care Behaviors of Grade 3 Students in Phanat Nikhom District Chonburi Province

Sophida Boonmee, M.P.H.

Phanat Nikhom District Public Health Office, Chonburi Province, Thailand

Journal of Health Science 2022;31(6):1019-28.

This research aimed to study the effectiveness of dental health education activity that applied self-efficacy theory with social support in improving oral health care behaviors in children. The samples were 67 grade-3 students in Phanat Nikhom District, Chonburi Province. They were divided into 34 students in the experimental group and 33 students in the control group. The main method was to compare (1) mean scores on knowledge and oral health care behaviors before and after experiment between the 2 groups, (2) the mean scores on knowledge and oral health care behaviors before and after experiment within each group and between the 2 groups, and (3) the mean scores on knowledge and oral health care behaviors before and after the experiment and the follow-up period within the experimental group. The research instruments were dental health education activities for the experimental group by applying self-efficacy theory with social support on oral health care behaviors, and questionnaire to assess oral health knowledge and the dental care practice of the 2 groups. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, and a repeated one-way ANOVA, with the statistical significance at 0.05 level. The research findings were as follows: (1) before experiment, mean scores on knowledge and oral health care behaviors of the experimental group and the control group were found no significant difference at the 0.05 level. After experiment, mean scores on knowledge and oral health care behaviors of the experimental group were found significantly higher than the control group ($p < 0.05$), (2) mean scores on knowledge and oral health care behaviors of the experimental group after experiment were significantly higher than before the experiment ($p < 0.05$), while mean scores of the control group were found no significant difference before and after experiment, and (3) mean scores of the experimental group on oral health care knowledge after experiment and follow-up period were found to have no significant difference at the 0.05 level, but mean score on oral health care behaviors of the experimental group at the follow-up period was significantly higher than after experiment ($p < 0.05$).

Keywords: dental health education activity; oral health care behaviors; primary school students